

nem in eorum potestate dimittit: ut si poeniterent velint, clementissimus consolator adesset. Si autem nolent, durus ultor assisteret peccatorum.

In virga veniam ad vos, an in charitate & spiritu mansuetudinis? Quali virga venit Petrus ad Ananiam & Sapphiram, & ipse Paulus ad magum.

Caput V.

O M N I N O auditur. Ostendit quare superiora minatus sit.

Inter vos fornicatio: & talis fornicatio, qualis nec inter gentes: ita ut uxorem patris sui aliquis habeat. In Ecclesia cui vos praelesse videmini.

Et vos inflati estis: & non magis luctum habuistis. Vana scientia inflantur, & curam de his qui pereunt non habent: ut aut corrigantur, aut ab Ecclesia separentur. Cum bonos pastores semper legamus populi desesse peccata: ut Jeremiam qui ait: Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontem lachrymarum? ut ostenderet sibi non affectum doloris, sed lachrymas defecisse.

Ut tollatur de medio vestrum, qui hoc opus fecit. Sive homo qui peccavit tollatur, sive satanas eiciatur, dum non habet per quem operetur.

Ego quidem absens corpore, praesens autem spiritu: iam iudicavi ut praesens. Praesentem se esse dicit in spiritu, ne ex solo auditu absentem damnasse putaretur: secundum illud Elizei dicens ad Giezi: Nonne spiritus meus tecum erat in via?

Eum qui sic operatus est, in nomine Domini nostri Jesu Christi: congregatis vobis, & meo spiritu cum virtute Domini Jesu. Qui pro me erat praesens, sive in literarum mearum autoritate, per quam Domini quoque virtus assistit.

Tradere huiusmodi satanae in interitum carnis. Ut arripendi illum corporaliter habeat potestatem. Quod cum viderit se nec carnis hic, nec in futuro, spiritus requiem habiturum: de facto poeniteat ut salvetur. Sive sic quisque pro meritis suis de Ecclesia pellitur, satanae traditur potestati: ut dum caro ejus per poenitentiam afflicta quemdam interitum patitur, spiritus conservetur. Habet enim consuetudinem scriptura, ut hominem in parte, totum intelligat. Sive ita, quia & hic scripturae mos est, ut in carne carnales actus interire: in spiritu vero spiritualis conversatio salva fieri demonstratur. Item hic ostendit ejectionem extra Ecclesiam rabido ore demonum lacerandum, si permanserit nolens carnis vitia mortificare, ut possit vitam sanctam recuperare.

Ut spiritus salvus sit in die Domini nostri Jesu Christi. Quoniam in spiritu satanas accipere non potest potestatem, ut Domini iudicio reservetur.

Non est bona gloriatio vestra: nescitis quia modicum fermentum totam massam corrumpit? Ignoratis quia malo exemplo possunt plurimi interire. Sed & per unius delictum, in omnem populum Judaeorum iram Dei legimus advenisse.

Expurgate vetus fermentum, ut sitis nova conspersio, sicut estis azymi. Nihil in vobis conversationis pristinae relinquatis, quod sinceritatem possit natura corrumpere.

Etenim pascha nostrum, immolatus est Christus. Itaque epulemur, non in fermento veteri, neque in fermento malitiae & nequitiae: sed in azymis sinceritatis & veritatis. Non figura, sed veritas. Et Judaei quidem septem diebus azyma comedebant. Nos vero semper, si simpliciter & pure versemur. Quia in septem diebus mundus est factus: qui semper in suo ordine revolvitur. Et quotidie nobis agnus occiditur, & pascha quotidie celebramus: si fermentum malitiae & nequitiae non habemus. Quid est enim aliud nisi corruptio naturae, fermentum: quod & ipsum prius a naturali dulcedine recedens adulterino acore corruptum est.

Scripti vobis in Epistola, ne commisceamini fornicariis. Non utique fornicariis huius mundi, aut avaris, aut rapacibus, aut idolis servientibus. Hoc ipsum in hac Epistola ita scriptum, non ut a gentibus, sed ab his qui peccant in Ecclesia separemini: sin autem, mori debueratis: quos idcirco praecipue vivere interim Deus voluit, quod cohabitatione vestra proficerent infideles.

Alioquin debueratis de hoc mundo exisse. Sive ita: sin au-

tem, melius vobis fuerat de hac luce migrasse, quam indigere per commotionem a gentium confortio separari.

Nunc autem scripsi vobis, non commisceri. Sed magis quod scripsi, hoc est, ne talibus jungamini.

Si is qui frater nominatur, inter vos est fornicator, aut avarus, aut idolis serviens, aut maledicus, aut ebriosus, aut rapax. Non ex sola opinione vitandus est. Sed si quis frater solo nomine appellatur, cum fornicator detegatur, aut fur, ab hoc separari iubemur: sicut scriptum est: Qui se jungit fornicariis, nequam est: putredo & vermes haereditabunt eum.

Cum huiusmodi nec cibum sumere. Nec communem quidem cibum cum talibus participandum esse concessit.

Quid enim mihi de his qui foris sunt iudicare? Hoc est, de infidelibus.

Nonne de his qui intrus sunt, vos iudicatis? Nam eos qui foris sunt Deus iudicabit. Nunquid non vos de his solis qui sunt intra Ecclesiam iudicatis?

Auferite malum ex vobis - ipsis. Quo facilius eos possitis docere qui foris sunt.

Caput VI.

A U D E T aliquis vestrum habens negocium adversus alterum. Audet aliquis contra praecipuum Domini venire, dicens: Si quis vult tecum iudicio contendere, & caetera. Notandum quod aliquando Apostolus in medio causa quam agit, quosdam sensus inserat, & de latere jactet, quibus explicatis rursus revertatur ad causam.

Iudicari apud iniquos, & non apud sanctos? Hic probatur Christianos tunc iudices non fuisse, quia iniqui dicuntur.

An nescitis quoniam sancti de hoc mundo iudicabunt? Quod Dominus repromisit discipulis, dicens: Sedebitis, & vos iudicantes duodecim tribus Israel: etiam omnibus hoc promittens, qui eos fuerint imitati. Nam ex ipsis unus perit, cujus loco alius successit: cui nihil fuerat repromissum, Paulus quoque & Barnabas Apostoli sunt ordinati a sancto Spiritu.

Et si in vobis iudicabitur mundus. Sive per vos, vel vestro exemplo.

Indigni estis, qui de minimis iudicatis. Nescitis quoniam angelos iudicabimus: quanto magis secularia? Ergo indigni sunt de rebus exiguis iudicare, qui & mundum totum & angelos iudicabunt. Illos angelos, qui cum carne non habuerint, peccare voluerunt, hi qui in carne sancti esse voluerunt, iudicabunt.

Secularia igitur iudicia si habueritis. Quae de rebus saeculi oriuntur.

Contemptibiles qui sunt in Ecclesia, illos constituite ad iudicandum. Possunt de his etiam illi, qui minimi sunt in Ecclesia iudicare. Item contemptibiles in Ecclesia eos iudices dicit, quos appellat in inferioribus infideles.

Ad verecundiam vestram dico. Sic non est inter vos sapiens quisquam, qui possit iudicare inter fratres suos. Erubescere debetis, eo quod nemo sit inter vos tam sapiens, qui noverit causas inter fratres discernere: ut non necesse sit publice litigare.

Sed frater cum fratre iudicio contendit, & hoc apud infideles. Duplex peccatum est, & quod iudicio contenditis: & quia apud infideles, vos ad iurgia provocatis.

Iam quidem omnino delictum est in vobis. Jam hoc solum delictum est, quod contra praecipuum facitis Christi.

Quod iudicia habetis inter vos. Qui semper pacem habere deberetis, etiam cum rerum temporalium detrimento servatam.

Quare non magis injuriam accipitis? Quare non magis fraudem patimini? Sed vos injuriam facitis, & fraudatis. Cum illata secundum Evangelii praecipuum, & Domini exemplum patienter sustinere deberetis: vos e contrario non solum non suffertis, sed etiam non facientibus irrogatis.

Et hoc fratribus. Quod nec inimicis reddere deberetis, fratribus facere non timetis.

An nescitis quia iniqui regnum Dei non possidebunt? Quod regnum Dei non possidebunt, nisi omnia peccata baptismi gratia diluantur.

Nolite errare: neque fornicarii, neque idolis servientes, ne-

que adulteri, neque molles, neque masculorum concubitores, neque fures, neque avari, neque ebriosi, neque maledici, neque rapaces regnum Dei possidebunt. Nolite errare, putantes vobis solum fidem sufficere ad salutem, cum omne peccatum permanens, excludat a regno: sicut ad Galatas ait: Manifesta sunt opera carnis: quae sunt fornicatio, immunditia, contentiones, ira, & his similia: quae praedico vobis: quoniam qui talia agunt, regnum Dei non consequentur. Ideo autem addidit, & his similia: ne quis negaret praeter haec alia esse peccata, quae regnum Dei prohiberent intrare.

Et haec aliquando quidam fuistis: sed abluti estis, sed sanctificati estis, sed iustificati estis. Nolite de praeteritis timere peccatis, tantum ne post baptismum delinquatis. Aut qui ut assollet praeventus fuerit, ad poenitentiam convertatur. Item omnia peccata baptismi gratia diluantur. Item alia expositio: Hoc contra haereticos dicit, qui Christum, & Spiritum sanctum a Deo Patre separare conantur. Hic enim ostenditur quoniam sicut Pater, ita & Christus, & Spiritus sanctus peccata abluit, iustificat, atque sanctificat.

In nomine Domini nostri Jesu Christi: & in spiritu Dei nostri. Abluti in nomine Christi, sanctificati per Spiritum Dei.

Omnia mihi licent, sed non omnia expediunt. Qui de fornicatione tractabat, voluit gulam & intemperantiam, materiam fornicationis ostendere, & simul destruere. Item hoc dicit: quia liberi sum arbitrii, & licet mihi agere quod velim: non tamen debeo ipse aliquo peccato esse subiectus.

Omnia mihi licent, sed ego sub nullius redigar potestate. Esca ventri, & venter escis. Licet nobis manducare & bibere: sed si nimium ventri subditi fuerimus, ipsum licitum trahit nos ad illicita: hoc est, ad fornicationem: ita & de omnibus intelligendum, quae cum peccatum non sint, occasiones tamen possunt capere delictorum.

Deus autem hunc & hanc destruet. Et haec duo, id est, escam & ventrem, & hominem, his subditum, & voluptatibus servientem. Item in resurrectione mortuorum non destruetur ventris substantia, sed eius ciborum, & ventris opera cessabunt. Quoniam regnum caelorum, sicut idem Apostolus ad Romanos dicit, neque esca, neque potus est.

Corpus autem non fornicationi, sed Domino: & Dominus corpori. Non fornicationi, sed Domino exhibetur: & Dominus corpori copulabitur. Dominus enim nobiscum est, quamdiu fuerimus cum illo: si dereliquerimus eum, & ille nos derelinquet.

Deus vero & Dominum suscitavit: & nos suscitabit per virtutem suam. Quia caput nostrum suscitavit, & nos suscitabit, si tamen ejus membra per sanctitatem esse mereamur.

Nescitis quoniam corpora vestra, membra sunt Christi? Omnis Ecclesia, corpus Christi est: singuli autem membra.

Tollens ergo membra Christi. Tollit Christi membra, id est, abscindit se a corpore Christi: qui junctus est meretrici.

Faciam membra meretricis? Absit. Non dixit fornicatoris: ut ostenderet eum ejusdem & criminis esse, & nominis, cujus illa est: Apud homines enim minus videtur viri, quam mulieris admissum.

An nescitis, quoniam qui adheret meretrici, unus corpus efficitur: erunt enim, inquit, duo in carne una. Quomodo cum uxore licite, ita & illicitum cum meretrice una caro efficitur per amorem.

Qui autem adheret Deo, unus spiritus est. Quomodo per carnis opera, caro fit: ita per opera Dei, spiritus efficitur.

Fugite fornicationem. Cujus crimen videtis esse gravissimum.

Omne enim peccatum quodcumque fecerit homo, extra corpus est: qui autem fornicatur, in corpus suum peccat. Omne peccatum potest & ab uno committi: qui membrum dici potest, non tamen corpus. In fornicatione autem duo pereunt, etiam corpus. Graviter ergo malum est, in quo duae anime moriuntur. Gravate vult fornicationis causam, quae illis per consuetudinem levissima videbatur. Item alia expositio: De his qui sunt in conjugio constituti: Apostolus sumit exemplum. Quomodo, inquit, scriptum est: Erunt duo in carne una: id est, vir & uxor, unum corpus efficitur: Unde si aliquis ipsorum fuerit fornicatus, peccat in alium, quasi in proprium

corpus. Reliqua autem peccata, specialia uniuscuiusque sunt: nec alterum condemnant.

An nescitis, quoniam membra vestra, templum sunt Spiritus sancti, qui in vobis est: quem habetis a Deo. Cui gravissimam injuriam facitis fornicando.

Et non estis vestri. Empii enim estis pretio magno. Quinon est suus, non debet suae voluntati servire: sed illius a quo emptus est, secundum ipsius iussum, dicens: Qui vult post me venire, abneget semetipsum sibi. Si enim homo a servo parva pecunia comparato, continuam exigit servitutem, quanto magis ille qui nos sua morte redemit? Sicut ait Petrus: Scientes quod non corruptibilibus, argento vel auro sedempti estis de vana vestra conversatione paterna traditionis, sed pretioso sanguine: quasi agni immaculati & incontaminati Christi. Alter: Rescindit emptiois pactum quilibet inculcaverit ius testamenti: & a servili conditione alienus est, qui libertate suae voluntatis non impeditur.

Glorificate & portate Deum in corpore vestro. Glorificate Deum actibus vestris: & portate eum, ejus imaginem conservando: sicut ait alibi: Sicut portavimus imaginem terreni, ita portemus imaginem caelestis.

Caput VIII.

D E quibus autem scripsistis mihi. Incipit de conjugio: ante enim expugnavit illicita, quam de licitis loqueretur.

Bonum est homini mulierem non tangere. Propter fornicationem autem unusquisque suam uxorem habeat: & unaqueque suum virum habeat. Uxori vir debitum reddat: similiter autem & uxor viro. Bonum fuerat illud quod vobis in primordio praedicavi: hoc est, secundum conjugii usum, non tangere mulierem. Sed quoniam multos incontinentes huic doctrinae scripsistis refragari: concedatur remedium, ne fornicando moriantur. Ergo hoc Apostoli exemplo, in primis virginibus & continentibus praedicatur. Et si quis se incontinentem non erubuerit confiteri, in languiorem incontinentiae reclamanti, non denegetur remedium nuptiarum. Quomodo si peritus medicus inquieto aegro, & neganti se posse a pomis omnibus abstinere: concedat aliquantum, ne ille perniciosa praesumat. Incontinentiae revera usus, & tempore & aetate, & loco, & infirmitate prohibetur. Castitas vero potest jugiter custodiri. Illud ergo debemus appetere, quod facilius custodire sine impedimento ullo possumus, & in perpetuo possidere. Sed obicere amatores luxuria solent, ut quid ergo prima Dei benedictio, crescere & multiplicare concessit? Ut terra scilicet repletur: qua jam impleta, debemus ab incontinentia temperare. Sed potuit, inquit, omnes homines de terra formare, si semper illi usus conjugii non fuerat placiturus. Sed non quaeritur quid potuit, sed quid fecit: cui omnia possibilia sunt. Ipsam denique Evam noluit de terra facere, sed de costa. Si autem putas nobis antiqua tempora in omnibus convenire, imitare Adam, qui filiam (ut ita dixerim) suam accepit uxorem. Cain similiter, si non pudet & ceteros, qui proprias in matrimonium accepere sorores. Quod si fieri non debet, omnia Dominum secundum praecipientiam suis temporibus ordinasse credamus: ut qui tunc terram impleri voluit, modo plus diligit castitatem: cui & grande praemium repromittit. Illud etiam dicendum est, quod nec secundum veteris testamentum, quosdam uxores habuisse videamus. Quia ibi uxores liberorum causa habere permixtum est: non propter nimiam libidinem exercendam: qui in hoc etiam animalibus deteriores esse noscuntur: quo necando filios, probant se non filiorum causa nupsisse. Qui autem ea sola causa conjugitur, statim se abstinere post conceptum. Et cessante jam per aetatem partu, cessat & usus.

Mulier sui corporis potestatem non habet, sed vir. Similiter autem & vir sui corporis potestatem non habet, sed mulier. Corpus dicitur omne quod tangitur. Sicut ergo mulier corpus dicitur viri: ita & vir, corpus mulieris appellatur. Ideo neque si voluerit mulier contraire: in corpore suo, id est, in uxore, vir poterit dominari. Dubium autem non est, multo magis nolente viro, neque in virum mulierem posse prevalere. Quoniam ergo de duobus incontinentibus dicit, concedit ex necessitate Apostolus, ut in id ipsam, quia utriusque incontinentes sunt, revertantur: ne intercedente quacumque dissensionis causa, ambo fornicationis crimen admittant, quia